

Visitatie

vanuit de Nederlandse Dalton Vereniging

Zelfevaluatie & visitatieverslag

Naam school	Dalton Den Haag
Adres	Aronskelkweg 1
Postcode en plaats	2555GA
E-mailadres school	info@daltondenhaag.nl
Telefoonnummer school	070-3084180
Bestuurder(s)	Stichting VO Haaglanden
Leidinggevende school	Katrien van de Gevel
Daltoncoördinator(en)	Ernst van Driel en Charlotte Vrijaldenhoven
Aantal groepen	+/- 40
Aantal kinderen	1030
Aantal leraren/pedagogisch medewerkers	+/- 90
In bezit van daltoncertificaat	32
Bezig met daltoncursus	2
Nevenvestigingen	n.v.t.
Stand van zaken inspectie	V
Visitatievoorzitter	
Lid 1.	
Lid 2.	
Lid 3.	
Lid 4.	
Lid 5.	
Lid 6.	
Lid 7.	
Lid 8.	
Lid 9.	
Datum visitatie	2-4-2025
Soort visitatie: (besluit vorige visitatie)	

1e licentieaanvraag	☐
Licentieverlenging	☒
Versnelde visitatie licentieverlenging	☐
Visitatie na bezwaarprocedure	☐

1 Zelfreflectie

1.0 Aanbevelingen vorige visitatie

(niet van toepassing bij 1e licentieaanvraag)

School

Aanbevelingen (noteer de aanbevelingen van de vorige visitatie)

aanbeveling 1. **Vrijheid en verantwoordelijkheid & zelfstandigheid**

"Loslaten is het nieuwe houvast". Deze slogan vormde de start van het nieuwe schooljaar. Het is duidelijk dat de schoolleiding en de docenten met dit thema aan de slag willen, maar in de lessen en in de daltonuren is dit nog niet echt terug te zien. Geef de leerling de ruimte om zichzelf te ontwikkelen en eigenaar te worden van zijn eigen leertraject. De leerlingen van Dalton Den Haag kunnen dit prima aan.

aanbeveling 2. **Samenwerken (samenwerkend leren door leerlingen)**

Er zijn veel groepsopstellingen in de klas, maar we zien en horen dat het in de les vaak niet verder komt dan informeel samen werken aan de taken. Het zou mooi zijn als samen werken kan "evolueren" naar samenwerkend leren. Til de samenwerking naar een hoger plan door samenwerkend leren vaker toe te passen in de lessen en daltonuren. Betrek de leerlingen bij deze ontwikkeling.

aanbeveling 3. **Effectiviteit**

Denk eens na over de term 'werkoverzicht' waarin de taken staan vermeld. Het impliceert een opsomming van dingen die de leerling moet doen in plaats van een document dat ten grondslag ligt aan de eigen gekozen route, gebaseerd op de kwaliteiten van de individuele leerling. Een andere benaming en functie van de taak kan helpen om de visie geformuleerd in de studiemiddagen meer gestalte te geven.

aanbeveling 4. **Reflectie**

Tijdens het mentorgesprek laten leerlingen zien dat ze in staat zijn om te reflecteren op hun leerproces. Maak gebruik van deze kernwaarde wanneer leerlingen werken aan taken en opdrachten. Het zal leerlingen én docenten ondersteunen om het "nieuwe vasthouden" vorm te geven.

School

Wat hebben we gedaan en wat is het resultaat?

Algemeen:

Na de vorige visitatie zijn we de afgelopen vijf jaar aan de slag gegaan met de vier aanbevelingen. Deze hebben we besproken tijdens diverse teammiddagen en tijdens functioneringsgesprekken met alle collega's. In diverse leerlingenarena's zijn de aanbevelingen besproken met de leerlingen en weer teruggekoppeld tijdens teammiddagen. Hieronder gaan we er per aanbeveling wat dieper op in.

n.a.v. aanbeveling 1. **Vrijheid en verantwoordelijkheid & zelfstandigheid**

Om leerlingen meer verantwoordelijkheid te geven hebben we in 2020 Magister.me geïmplementeerd. De bedoeling was dat we met het online platform Magister.me het zelfstandig werken van leerlingen, maar vooral ook gedifferentieerd werken zouden faciliteren. De werkelijkheid was dat het programma gebruiksonvriendelijk was en efficiency in de weg stond. Kort nadat wij besloten hadden om in 2022 te stoppen met het programma, haalde Magister zelf de stekker uit het programma. Vervolgens zijn we, na een aantal ontwerpssessies met leerlingen, collega's en schoolleiding, onder leiding van onze projectleider ICT overgestapt op Google Classroom. Vanaf dat moment zijn de studiewijzers voorzien van leerdoelen en sinds dit jaar zien wij steeds meer leerroutes waaruit kan worden gekozen en waarmee de leerlingen de mogelijkheid hebben om hun werk te plannen.

Executieve functies (EF)

Om de leerlingen, vooral na de coronaperiode, bij te staan bij het (opnieuw) aanleren van studievoordigheden, hebben we gebruik gemaakt van een EF-methode om de executieve functies met een lesprogramma tijdens de mentorlessen te ontwikkelen. Een mentorendentank heeft het ontwikkelen van deze mentorlessen ondersteund en er is een handboek geschreven voor het coachende mentoraat. Bij de invoering zijn er ook vier EF-coaches aangesteld om leerlingen die dit nodig hebben extra begeleiding te geven bij het aanleren van studievoordigheden en het structureren van hun schoolwerk. Daarnaast worden bovenbouwleerlingen als EF-tutor ingezet om onderbouwleerlingen hierbij te helpen. We zijn bij dit gehele proces inhoudelijk ondersteund door Opnij:

<https://onderwijscentrumopnij.nl> .

Om ouders erbij te betrekken zijn er twee goed bezochte informatieavonden over EF georganiseerd (één online, vanwege corona, en een fysiek op school).

In 2021 zijn we afgestapt van het gebruik van de Magisteragenda voor het huiswerk. De reden hiervoor was dat we merkten dat de meeste leerlingen hun werk nauwelijks meer planden. Sindsdien werken alle leerlingen in de onderbouw met een zelf ontworpen papieren planagenda. Naast het noteren van het huiswerk in de lessen en uit de studiewijzer, moeten leerlingen het werk plannen, o.a. rekening houdend met hun privéagenda.

Het coachend mentoraat is ingevoerd, waarbij de coach/mentor in persoonlijke gesprekken met leerlingen het proces van het halen van leerdoelen begeleidt.

In de bovenbouw is de verantwoordelijkheid voor het behalen van de eindparaaf bij leerlingen neergelegd i.p.v. bij de mentor.

Er zijn meer gesprekken tussen docenten/teamleiders/SL en leerlingen, zie ook reflectie. Deze zogenaamde 'leerlingenarena's' hebben geleid tot waardevolle reflecties en inzichten, die we weer konden gebruiken om het onderwijs verder af te stemmen op de behoeften van de leerlingen.

In het kader van burgerschap worden er jaarlijks een projectweek en losse projectdagen georganiseerd. Leerlingen moeten o.a. zelf stageplekken regelen en de opdrachten, die leerlingen meekrijgen, vergen een grote mate van samenwerking én zelfstandigheid. Ook collega's worden hiermee aangezet tot vakoverstijgende samenwerking.

n.a.v. aanbeveling 2. **Samenwerken (samenwerkend leren door leerlingen)**

In maart 2023 hebben we een teammiddag gehad met als onderwerp samenwerking en samenwerkend leren. Aan die teammiddag was een intervisieopdracht gekoppeld waarbij iedere docent bij een collega in de les observeerde hoe de samenwerking/samenwerkend leren in de les werd vormgegeven. Leden van de schoolleiding vingen lessen van collega's op om de intervisiemomenten te faciliteren en de resultaten werden teruggekoppeld tijdens de functioneringsgesprekken. Omdat deze opzet een succes was, hebben we dat dit jaar herhaald.

In de brugklas leren alle leerlingen bij het vak oudheidkunde samen te werken met de diverse rollen.

Bij de sciencevakken (biologie, natuurkunde, scheikunde) is bewust gewerkt aan het veel meer aanbieden van practica waarbij leerlingen samen experimenten uitvoeren en verslagleggen.

De verticale samenwerking tussen bovenbouw- en onderbouwleerlingen is uitgebreid met het leerlingmentoraat in jaarlaag 2 en de profielcoaches* in jaarlaag 3. Leerlingmentoraat in de brugklas is voortgezet, evenals het tutorleren.

In de bovenbouw worden de profielwerkstukken in duo's gemaakt.

De thematische leeskringen worden bij Nederlands in groepjes van vier à vijf leerlingen voorbereid.

Bij LO worden lesonderdelen aan de klas door leerlingen zelf gegeven.

Tijdens de projectweek en de projectdagen werken leerlingen en medewerkers onderling intensief met elkaar samen (zie aanbeveling 1).

Samenwerkend leren wordt in toenemende mate toegepast bij de moderne vreemde talen (bijvoorbeeld met binnencirkel/buitencirkelopdrachten). We missen nog structuur bij het bevorderen van samenwerkend leren en benoemen dit daarom nog steeds als ontwikkelpunt voor de school (zie pijler samenwerking).

(*) De profielcoaches zijn bovenbouwleerlingen die de derdeklasleerlingen helpen met het maken van de juiste pakketkeuze.

n.a.v. aanbeveling 3. **Effectiviteit**

In samenspraak met het team hebben we een kijkwijzer voor lesuren opgesteld. Deze kijkwijzer wordt gebruikt bij lesobservaties en intervisie. Deze kijkwijzer geeft richting aan het ontwerpen van een effectieve les en heeft het doel de effectiviteit van de les te verhogen. Ook wordt hiermee het werken met leerdoelen (o.a. bij aanvang van de lessen en bij het terugkoppelen aan het eind van de lessen) gestimuleerd.

Meteen na de coronaperiode hebben we geëxperimenteerd met het rooster, de roostertijden (o.a. naar 45 minuten per les) en met maatwerkuren (met de tijd die vrijkwam uit de kortere lesuren). Na de evaluatie bleek de tevredenheid hierover erg tegen te vallen en zijn we bewust teruggegaan naar lesuren van 60 minuten.

De roosters van de collega's waren de afgelopen jaren zo strak, dat er nauwelijks tussenuren in zaten. Afgelopen schooljaar hebben we de roostermakers de opdracht gegeven om meer lucht in de docentenroosters te creëren, zodat er meer tijd en ruimte is voor onderlinge lesbezoeken, overleggen, werkgroepen en voor de begeleiding van leerlingen.

Om vanuit de dagelijkse praktijk mee te kunnen praten, heeft de schoolleiding een vast daltonuur in de week.

Het aanbieden van maatwerkuren/lessen gebeurt nu in gelabelde daltonuren.

Om de continuïteit in het onderwijs zo veel mogelijk in stand te houden worden (langdurig) zieke collega's en collega's die langere tijd verlof opnemen vrijwel direct intern vervangen. Nadeel hiervan is dat de werkdruk daarmee voor een aantal collega's flink wordt verhoogd, terwijl de verlofregeling in de CAO juist bedoeld is om de werkdruk te verlichten en het beroep aantrekkelijker te maken.

Om de effectiviteit van de daltonuren in de lokalen te verhogen hebben we sinds dit schooljaar ook een kijkwijzer voor de daltonuren geïntroduceerd. Hierin wordt de verwachte rol van de docent duidelijk beschreven waarmee leerlingen bewuster worden aangezet om de doelen van het uur te bepalen en om daarop ook te reflecteren aan het eind van het uur. Naast het reflecteren op de doelen wordt ook gereflecteerd op het proces met vragen als "Hoe heb je gewerkt?", "Was het een goede keuze om juist met vrienden af te spreken?".

n.a.v. aanbeveling 4. **Reflectie**

In de kijkwijzers voor de lesuren en daltonuren neemt reflectie een belangrijke plek in. In de recente kijkwijzer voor daltonuren wordt richting gegeven aan het werken met leerdoelen en hoe leerlingen daarop tijdens en aan het eind van het uur op reflecteren (zowel inhoudelijk als op het proces). Dit vraagt van de docent een actievere rol tijdens een daltonuur dan voorheen zichtbaar was (zie ook bij aanbeveling 3).

In de afgelopen jaren is het programma leerlingbespreking.nl (nu Catwise) in de hele school ingevoerd. Iedere leerling krijgt na de eerste twee periodes van al zijn/haar docenten feedback op het functioneren. Vervolgens reflecteert de leerling met al deze informatie op het eigen functioneren en schrijft een plan van aanpak. De reflectie en het plan van aanpak worden in het driehoeksgesprek tussen leerling, ouder en mentor/coach o.l.v. de leerling besproken. Tijdens de coachgesprekken volgt een vervolggesprek over het plan van aanpak door de leerling.

Omdat het ook voor docenten belangrijk is om te reflecteren, nemen alle collega's een aantal keer per jaar een docentscan af via kwaliteitscholen.nl. Leidinggevendenden kunnen meekijken naar de uitkomsten van de scans en dit vormt een vast onderdeel van de halfjaarlijkse functioneringsgesprekken. Docenten bespreken de uitkomsten op hun beurt met de leerlingen.

In kwaliteitscholen.nl heeft iedere medewerker een plek waarin de scans, de verslagen van de functioneringsgesprekken en behaalde nascholingscertificaten worden opgeslagen.

Visitatieteam

De overgang naar Google Classroom heeft gezorgd voor een prettiger werk- en leerplatform waarin leerlingen actief hun eigen leerroutes kunnen volgen. De visitatiecommissie heeft gemerkt dat de keuze om een papieren planagenda in te voeren heeft bijgedragen aan meer structuur en overzicht in het zelfstandig werken. Het is positief dat leerlingen aangeven deze vrijheid als waardevol te ervaren, terwijl zij tegelijkertijd leren omgaan met de verantwoordelijkheid die deze vrijheid met zich meebrengt. We zien dat de inzet van EF-coaches leerlingen een extra steun in de rug biedt om hun leerproces verder vorm te geven, een mooie ontwikkeling die ruimte biedt voor verdere verankering in het curriculum.

Ook hebben we gezien dat er de afgelopen jaren veel aandacht is besteed aan de kernwaarde samenwerken. Dit wordt dan ook steeds zichtbaarder in het curriculum. De leeskringen bij Nederlands, het groepswork bij de sciencevakken en de profielwerkstukken in duo's zijn mooie voorbeelden van hoe leerlingen elkaar kunnen versterken en gezamenlijk leren. De positieve ervaringen met intervisie tussen docenten laten zien dat samenwerkend leren ook in het team een duidelijke plek heeft. Er ligt een kans om deze lijn door te trekken naar leerlingen door structurele momenten voor tutorleren en onderlinge feedback in te bouwen.

Een belangrijke bijdrage aan de kernwaarde effectiviteit is de introductie van kijkwijzers voor lessen en daltonuren. Dit helpt docenten om hun lessen doelgericht vorm te geven.

Leerlingen zijn hierdoor beter in staat om hun eigen leerdoelen in kaart te brengen en te evalueren. We vinden het waardevol om te zien dat leerlingen steeds bewuster worden van het verband tussen leerdoelen, taken en toetsing. Het betrekken van leerlingen bij het formuleren van leerdoelen kan deze bewustwording verder versterken en hen nog meer eigenaarschap geven in hun leerproces. Ook is het goed om in het team deze bewustwording verder te expliciteren. Hoe verhouden leerdoelen, taken, huiswerk en toetsing zich tot elkaar?

Tenslotte heeft de school veel stappen gezet op het gebied van reflectie. Een mooi voorbeeld hiervan zijn de driehoeksgesprekken waar gebruik wordt gemaakt van Catwise. Het biedt leerlingen in de onderbouw een waardevolle kans om stil te staan bij hun eigen ontwikkeling en om samen met ouders en mentoren richting te geven aan hun leerproces. In de bovenbouw zou dit mooie instrument nog vaker benut kunnen worden om leerlingen structureel te laten reflecteren op hun persoonlijke groei, zowel op resultaten als op de daltonkernwaarden. Op die manier kan reflectie bijdragen aan effectiviteit, door leerlingen in staat te stellen toekomstgericht te leren.

Beschrijf hieronder per kernwaarde het volgende:

- Wat heb je de afgelopen tijd gedaan? (ontwikkelp proces)
- Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn jullie trots op?
- Wat zijn de ontwikkelpunten?

De indicatoren op kind-, pedagogisch medewerker/leraar- en school/kindcentrumniveau, evenals de bouwstenen in de gedachtenwolken kunnen hiertoe een hulpmiddel zijn, zie hiervoor de bijlagen op www.dalton.nl onder de kop 'visitatie en licentie'.

1.1 Vrijheid in gebondenheid / verantwoordelijkheid en vertrouwen

School

Wat hebben we de afgelopen tijd gedaan?

Zie ook bij aanbeveling 1:

- implementatie Magister.me
- ontwerp sessies met leerlingen, docenten en SL o.l.v. de projectleider ICT
- implementatie Google Classroom
- van werkoverzichten naar studiewijzers met leerdoelen
- huiswerk en taken laten plannen in de papieren planagenda
- invoering coachend mentoraat met gesprekken gericht op het welzijn, de daltonpijlers en de resultaten
- periodiek organiseren van leerlingenarena's

- projectweek/dagen in het kader van burgerschap

Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn wij trots op?

Niet alleen is de term 'werkoverzicht' veranderd naar studiewijzer, ook zijn de studiewijzers nu leerdoelgericht opgesteld. Het team en de leerlingen hebben na het mislukken van Magister.me bij de ontwerpssessies, maar zeker ook tijdens de implementatie van Google Classroom een grote betrokkenheid en flexibiliteit laten zien. De Google Classrooms zijn door school eenvormig ingericht en worden van meet af aan goed en consequent gebruikt. Secties krijgen specifiek de vraag van de schoolleiding voorgelegd: hoe zorgen wij voor verschillende wegen naar hetzelfde doel binnen de daltonuren en de lessen? Secties voelen zich verantwoordelijk voor de uitvoering. De schoolleiding blijft hierover in gesprek met de secties, omdat we nog niet tevreden zijn met het resultaat.

Het coachend mentoraat is in de bovenbouw volledig geïmplementeerd. Iedere coach heeft ongeveer 15 leerlingen onder zijn/haar hoede en voert eens in de drie weken individuele coachgesprekken. In de onderbouw wordt gewerkt met leerlingmentoren en in jaarlaag 3 met leerlingen die als profielcoach helpen. In de onderbouw vinden veel mentoren het belangrijk om toch de hele groep te begeleiden vanwege de sociale groepsaspecten. De driehoeksgesprekken tussen ouders, leerlingen en coach/mentor worden door de leerling voorbereid en gevoerd op basis van de feedback die de leerling van al zijn/haar docenten heeft gekregen via Catwise (zie ook bij reflectie). We vragen de leerlingen de feedback voorafgaand aan het gesprek te bespreken met hun ouders.

Het werken met leerlingenarena's levert, naast geanimeerde gesprekken en betrokkenheid, veel informatie op over de effecten van ons handelen en de werkwijze die we hanteren. De leerlingen blijken goede gesprekspartners te zijn en helpen ons bij het verbeteren van het beleid en tonen zich betrokken participanten.

De projectweek en de projectdagen leiden tot veel creativiteit bij de kartrekkers en collega's komen in heel andere samenwerkingsverbanden/vormen terecht dan zij uitsluitend met vakgenoten hebben. De samenwerking tussen de verschillende vakken en vakgroepen verloopt hierdoor soepel.

De leerlingenraad heeft verruiming van de openingstijden van de bibliotheek aangekaart. De bibliotheek is nu weer tijdens alle daltonuren open. Daarnaast heeft de leerlingenraad een plan ingediend waarmee de inrichting van de bibliotheek gezelliger wordt.

Ook hebben leerlingen het initiatief genomen om dit jaar een klimaatexamen op school te organiseren.

Wat zijn onze ontwikkelpunten?

Het werken met leerdoelen zit nog niet bij iedereen in de vezels. Voor veel vakken zijn de geboden leerroutes nog beperkt. Collega's geven aan het lastig te vinden om te differentiëren, zowel tijdens de lessen als bij het gedifferentieerd aanbieden van taken.

Bij de introductie van de papieren planagenda was er veel weerstand bij leerlingen én ook bij docenten. Het gebruik ervan is nog steeds niet optimaal. We zijn nog zoekende naar (digitale) opties waarbij leerlingen in ieder geval worden uitgenodigd om te (leren) plannen.

De uitvoering van de coach-/mentortaken zijn soms nog te veel persoonsafhankelijk. Dat geven de leerlingen ook aan. De balans tussen professionele autonomie (en de persoonlijke kwaliteiten van een mentor) en een gemeenschappelijke aanpak is niet in alle jaarlagen voldoende aanwezig. Het gesprek hierover vindt wel in alle mentorenteams plaats.

De leerlingenarena's worden nu nog centraal afgesproken, soms per jaarlaag (horizontaal) en soms in verticaal verband. Over het werken met leerlingenarena's zijn we positief. We zijn pas echt tevreden als deze werkwijze is ingebed in de beleidsvorming en -evaluatie.

Reactie visitatieteam

De ontwikkeling van verantwoordelijkheid binnen de school is zichtbaar gestimuleerd door diverse initiatieven zoals de invoering van studiewijzers en de papieren planagenda. Deze middelen bieden leerlingen structuur en houvast, terwijl zij tegelijkertijd leren om zelfstandig hun werk te plannen en verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leerproces. Het gebruik van de nis-pas is een mooi voorbeeld van hoe de school leerling vrijheid en verantwoordelijkheid geeft. Leerlingen die aantonen dat zij hun verantwoordelijkheid nemen, krijgen meer ruimte.

Er is ook een groep leerlingen die moeite hebben met het nemen van verantwoordelijkheid. Deze leerlingen ervaren de geboden vrijheid soms als te groot en missen de kaders om hier effectief mee om te gaan. Hoewel mentoren zich bewust zijn van hun rol in het begeleiden van deze leerlingen, blijkt uit de observaties dat de uitvoering hiervan sterk varieert. Juist voor deze groep is gerichte begeleiding essentieel. Het inzetten van EF-coaches biedt daarbij een waardevol instrument om leerlingen te helpen hun executieve vaardigheden verder te ontwikkelen en hen meer grip te geven op hun leerproces.

Ook binnen het docententeam is er een duidelijke wens voor meer kaders. De balans tussen professionele autonomie en een gemeenschappelijke aanpak blijkt nog niet overal even goed gevonden te zijn. Intervisie kan hierin een krachtig instrument zijn om mentoren van elkaar te laten leren en gezamenlijke kaders te ontwikkelen voor het begeleiden van leerlingen met verschillende ondersteuningsbehoeften. Deze aanpak kan tevens bijdragen aan een meer consistente uitvoering van het mentorprogramma in alle leerjaren.

De leerlingenarena's hebben zich inmiddels bewezen als effectief middel om leerlingen een stem te geven in het beleid. Toch is er ruimte om deze arena's structureler in te zetten en leerlingen meer verantwoordelijkheid te geven in de agendering van de gesprekken. Dit kan niet alleen hun betrokkenheid vergroten, maar ook bijdragen aan een cultuur waarin verantwoordelijkheid en eigenaarschap als kernwaarden verder worden verankerd in het onderwijsaanbod.

Quotes

- Ik loop achter met taken en daardoor zijn mijn cijfers wat lager. Dan ligt het puur aan jezelf. Een school moet wel naar je kijken.
- Ik wil mijn eigen studiewijzer maken (bovenbouw). Zelf mogen bepalen wat je mag doen (zoals bij AK of GES).
- Zo'n 20 % van onze leerlingen blijft achter op de rest. Zij kunnen ondanks alle begeleiding niet goed ontwikkelen op de daltonkernwaarden.
- Binnen de sectie is veel autonomie, wat zowel voor docenten als leerlingen een lerende houding stimuleert.
- Het vertrouwen van de school zorgt ervoor dat ik er als ouder ook vertrouwen in heb.

1.2 Zelfstandigheid

School

Wat hebben we de afgelopen tijd gedaan?

Zie ook bij aanbeveling 1:

- mentorprogramma aangevuld met aanleren EF-vaardigheden

- studiewijzers voorzien van leerroutes, naast de leerdoelen (voor een aantal vakken)
- met alle secties is tijdens sectiegesprekken met de conrector gesproken over het invoeren van keuzetaken (2x) voor Daltonuren
- facultatief aanbieden van maatwerkuren (vooral direct na corona)
- talentprogramma's gestart voor Fa, Du en En, resp. DELF, Goethe, CAE
- leerlingen de mogelijkheid bieden om een aantal vakken in een andere jaarlaag te volgen
- voor alle vakken zijn in de onderbouw PTO's opgesteld
- er is, samen met twee andere scholen een begaafdheidsprogramma opgesteld, o.l.v. een begaafdheidscoördinator

Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn wij trots op?

Bij de invoering van het EF-programma zijn alle mentoren nageschoold op het aanleren van vaardigheden m.b.t. executieve functies. Het opfrissen van deze kennis en het met elkaar bespreken hoe we dit zouden vormgeven in ons onderwijs gaf veel nieuwe impulsen.

Met de gesprekken over leerroutes en keuzetaken is het gevoel voor urgentie bij het team om leerlingen zelf meer keuzes te laten maken weer terug.

De talentprogramma's geven leerlingen de mogelijkheid om te excelleren op gebieden die ze vrijwillig hebben gekozen.

Het opstellen van PTO's in de onderbouw was een flinke exercitie. Het heeft opgeleverd dat de eenheid in aanpak tussen docenten voor hetzelfde vak in dezelfde jaarlaag veel groter is geworden. Het schoolwerk voor de leerlingen is nu voor ieder vak aan het begin van het schooljaar bekend, waardoor leerlingen zelfstandiger de stof kunnen verwerken.

Ook begaafde leerlingen komen nu beter aan hun trekken met het begaafdheidsprogramma en kunnen begeleid worden door een leerlingbegeleider met expertise op dit gebied. Medio maart kunnen zij zich inschrijven voor het begaafdheidsprogramma dat we in samenwerking met twee andere Haagse scholen hebben ontwikkeld. Met deze differentiatie spelen we in op de verschillende behoeften van leerlingen.

Waar leerlingen tijdens de lessen soms minder geneigd zijn om altijd het onderste uit de kan te halen, doen ze dat wel door:

- in te schrijven voor Goethe, Delf, CAE,
- in te schrijven voor CERN, programmeerclub, raceteam, debatteam, (theater)techniekteam, Dalton filmfestival, open podium, etc.,
- massaal voorlichting te geven tijdens open dagen en voorlichtingsavonden,
- in te schrijven voor extra begeleiding bij Opnij, Mooijong en voor faalangstreductietrainingen, etc.,
- zich op te geven als tutor, leerlingmentor of profielcoach,
- keuze voor de daltonuren te maken.

Leerlingen kunnen tijdens de lessen voldoende keuzes maken die aansluiten bij hun interesses (thema leeskringen, onderwerp PWS, etc.).

Wat zijn onze ontwikkelpunten?

Na een periode waarin het EF-programma voor nieuwe impulsen zorgde, merken we nu dat het enthousiasme bij collega's en leerlingen minder wordt. Dit is ook de ervaring bij vorige initiatieven waarmee we het aanleren van studievoardigheden hebben vormgegeven. De meest essentiële onderdelen van het EF-programma blijven wel intact en we gaan daarnaast dus weer op zoek naar nieuwe vormen en inzichten.

Het werken met leerdoelen en leerroutes vergt extra inspanningen van het team en van leerlingen. Het blijft nog een zoektocht om leerlingen echt op hun niveau te laten werken. Bij vakken waarbij de methode daarop is ingericht, zoals bij wiskunde, loopt dat gedifferentieerd werken soepeler.

Van de maatwerkuren werd in de periode direct na corona goed gebruik gemaakt door de leerlingen. Nu we daar wat verder vandaan zijn, merken we dat leerlingen er minder warm voor lopen. We willen dat daltonuren meer worden ingezet om maatwerk te bieden. Een klein aantal secties biedt tijdens daltonuren thematische maatwerkuren waarvoor leerlingen zelfstandig inschrijven.

Reactie visitatieteam

Dalton Den Haag heeft een stevige basis gelegd voor het bevorderen van zelfstandigheid onder leerlingen. De implementatie van studiewijzers in combinatie met Google Classroom geeft leerlingen een duidelijke structuur waarin zij weten wat er van hen verwacht wordt en waar zij de benodigde informatie kunnen vinden. Dit helpt hen om meer regie te nemen over hun eigen leerproces en taken zelfstandig af te handelen. Ouders en docenten bevestigen dat zij deze ontwikkeling terugzien in de groeiende zelfstandigheid van leerlingen, van de brugklas tot en met de examenklas. Het is daarbij belangrijk dat alle vakken up-to-date zijn in Google Classroom.

De nis-kaart biedt daarnaast een mooie mogelijkheid voor leerlingen om verantwoordelijkheid te nemen over hun eigen leerproces, waarbij ze zelf kunnen kiezen waar en wanneer ze werken. Tegelijkertijd fungeert de nis-kaart als signaalfunctie voor docenten, die zo kunnen zien welke leerlingen extra ondersteuning nodig hebben. Deze aanpak zorgt ervoor dat de autonomie van leerlingen wordt gestimuleerd, maar binnen duidelijke kaders blijft.

Het EF-programma heeft gezorgd voor een impuls in het aanleren van studievaardigheden, waarbij mentoren een actieve rol spelen in het begeleiden van leerlingen naar meer zelfstandigheid. Deze werkwijze wordt in de praktijk zichtbaar in het feit dat leerlingen hun eigen takenkaart aftekenen en zelfstandig hun planning uitzetten. Toch blijkt dat niet alle leerlingen hier even sterk in zijn. Een deel van de leerlingen meldt zich niet vanzelf bij docenten als zij vastlopen, waardoor kansen om te reflecteren op het eigen leerproces gemist worden. Het inbouwen van vaste reflectiemomenten kan hier een waardevolle aanvulling zijn, waarbij korte check-ins en zelfevaluaties helpen om leerlingen eerder bewust te maken van hun eigen verantwoordelijkheid.

De positieve ontwikkeling die is ingezet, biedt een sterke basis voor verdere verfijning en verdieping. Door structureel aandacht te blijven besteden aan reflectie, bijvoorbeeld gekoppeld aan de takenkaart, kan de school nog meer leerlingen ondersteunen in het bewust plannen, uitvoeren en evalueren van hun leeractiviteiten. Deze aanpak draagt bij aan het versterken van eigenaarschap en het stimuleren van zelfstandig leren.

Quotes

- Over drie jaar zou er een breed gedragen groep moeten zijn die invloed heeft en niet afhankelijk is van het MT.
- Ik mag tijdens daltonuren in de nis zitten (met niskaart)
- Fijn dat ik mijn eigen tijd kan inplannen. Ik kan er niet goed tegen als ik iets moet.
- De taken zijn facultatief in de bovenbouw - behalve voor vakken die je moeilijk vindt.
- Er wordt veel verantwoordelijkheid gelegd bij de leerlingen, maar wanneer leerlingen hulp vragen, is dit altijd mogelijk.
- Er is ruimte om zelf punten bespreekbaar te maken en de communicatie is open.

- In de organisatie veel zelfstandigheid (bijv. burgerschapsvorming, inductietraject, taalcoördinator). Sinds transitie in organisatiestructuur.
- We hebben dezelfde visie, maar we mogen het zelf invullen. Bij elkaar kijken, we blijven onszelf ontwikkelen.

1.3 Samenwerking

School

Wat hebben we de afgelopen tijd gedaan?

- Studiemiddag over samenwerkend leren met intervisieopdracht voor het team.
- Meer practica waarbij de natuurwetenschappelijke vakken samenwerken.
- Samenwerken tijdens de projectweek/dagen.
- Verticale samenwerking bij tutorleren, leerlingmentoraten en profielcoaches.
- In de functioneringsgesprekken met alle collega's is het toepassen van de daltonkernwaarde "samenwerken" in de lessen en daltonuren besproken a.d.h.v. een "praatplaat".

Bovenstaande punten zijn besproken bij aanbeveling 2 (bij 1.0)

Om de samenwerking tussen collega's van verschillende vakken te stimuleren, hebben we het vakgroepoverleg ingesteld. Dit vakgroepoverleg vindt drie keer per jaar plaats, is verdeeld in een α -, β - en γ -vakgroep en wordt aangestuurd door de drie directieleden. De nadruk in deze overleggen ligt op de aanpak van vakoverstijgende thema's en samenwerking tussen de vakken (o.a. taal- en rekenbeleid).

Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn wij trots op?

Tutorleren speelt al langere tijd een belangrijke rol op onze school. Naast het positieve effect op de prestaties van leerlingen zien we dat door de tutorrol de bovenbouwleerlingen zich meer verantwoordelijk voelen voor onderbouwleerlingen, zoals we dat ook zagen bij leerlingmentoren. Dit komt de veilige sfeer in de school ten goede en daar zijn wij trots op. Een nieuwe coördinator tutorleren heeft de organisatie verbeterd. Zij houdt de vinger aan de pols, stuurt bij waar dit nodig is en organiseert jaarlijks een introductietraining voor de tutores.

Bij het vak oudheidkunde in de brugklas, wordt de leerlingen geleerd hoe samenwerkingsrollen kunnen helpen bij een constructieve samenwerking.

Bij wiskunde wordt het samenwerken vormgegeven door gebruik te maken van whiteboards waarop groepjes leerlingen opdrachten uitwerken.

Bij eco/beco zijn groepjes leerlingen verantwoordelijk voor de invulling van een les waarin oude examenopgaven centraal staan.

Bij Frans bereiden groepjes leerlingen een toneelstukje voor waarin zij zelf de rollen verdelen, het decor maken en de beoordelingscriteria opstellen.

Bij Engels werken de leerlingen gezamenlijk aan het oplossen van een in scène gezette misdaad. Onze leerlingen uit 3TTO worden hierbij als beoordelaar ingezet. Ook zitten er vakoverstijgende opdrachten in dit project.

Wat zijn onze ontwikkelpunten?

Er zijn voldoende voorbeelden van samenwerkingsopdrachten te noemen maar het ontbreekt aan een leerlijn rond samenwerken.

Sinds januari is een werkgroep o.l.v. de conrector bovenbouw met dit vraagstuk aan de slag. Het was opnieuw onderwerp van gesprek tijdens de functioneringsgesprekken. Het doel is om, bij het ontwerpen van nieuwe taken, samenwerken en samenwerkend leren een belangrijker positie te laten innemen. De suggestie om komend schooljaar gelabelde daltonuren voor samenwerken met procesbegeleiding in te voeren wordt onderzocht. Zoals samenwerken met rollen bij oudheidkunde wordt geoefend, is het wenselijk dat dit bij meer vakken en in meer jaarlagen structureel wordt begeleid en geoefend, zodat het bij leerlingen inslijt.

Reactie visitatieteam

De school heeft duidelijke stappen gezet om samenwerking zowel onder leerlingen als tussen docenten verder te ontwikkelen. De introductie van vakgroepoverleggen waarin vakoverstijgende thema's centraal staan, biedt docenten een waardevolle kans om samen te werken en kennis uit te wisselen. Dit initiatief creëert een gezamenlijke focus op thema's zoals taal- en rekenbeleid, wat bijdraagt aan een eenduidigere aanpak binnen de school. We merken dat veel docenten nu kiezen voor posters als verwerkingsopdrachten. Hier kan meer diversiteit in worden aangebracht, zodat leerlingen breder kennismaken met verschillende manieren van samenwerken.

Ook in de begeleiding van nieuwe collega's wordt het belang van samenwerking benadrukt. De zorgvuldige introductieprogramma's maken dat zij zich snel opgenomen voelen in het team en bekend raken met de Daltonprincipes. De collegiale consultatie verloopt laagdrempelig, waardoor een cultuur van samen leren en ontwikkelen wordt gestimuleerd. Dit zorgt ervoor dat nieuwe collega's zich gesteund voelen en sneller een actieve rol kunnen innemen binnen het team. Het gebruik van een kijkwijzer in de lessen biedt een handvat om samenwerkend leren te observeren en te evalueren. Een ontwikkelpunt hierin is het aanpassen van de kijkwijzer naar een 4- of 5-puntsantwoordschaal, zodat meer nuance wordt aangebracht in de observatie van samenwerkingsprocessen.

Voor leerlingen zijn er diverse momenten waarop samenwerking centraal staat.

Projectonderwijs, de projectweken en het tutorleren bieden mogelijkheden voor leerlingen om samen te werken en verantwoordelijkheid te nemen voor zowel hun eigen leerproces als dat van hun medeleerlingen. De ervaringen die leerlingen opdoen als tutor of leerlingmentor dragen bij aan een sterkere verbinding tussen de verschillende leerjaren en versterken de cohesie binnen de school. Tutorleren wordt op dit moment nog niet door alle leerlingen ervaren. De visitatiecommissie ondersteunt daarom het initiatief van de school om een coördinator aan te stellen die dit proces begeleidt en jaarlijks een introductietraining organiseert. Het is wenselijk om de afspraken rondom tutorleren te verduidelijken, zodat deze ondersteuning structureel en minder vrijblijvend wordt ingezet.

Er zijn waardevolle stappen gezet, en er ligt nog een kans om de lijn rondom samenwerkend leren verder uit te werken. Door een leerlijn te ontwikkelen waarin samenwerkingsvaardigheden structureel worden opgenomen, kan de school leerlingen ondersteunen in het verder ontwikkelen van deze vaardigheden. Het idee om gelabelde Daltonuren in te voeren waarin procesbegeleiding centraal staat, zou hier een waardevolle aanvulling op kunnen zijn. Een dergelijke aanpak biedt niet alleen structuur maar ook ruimte voor gerichte begeleiding, waardoor samenwerken als kernwaarde nog meer kan worden verankerd in het onderwijsaanbod. Bovendien verwacht de visitatiecommissie dat dit bijdraagt aan het vergroten van de effectiviteit van de daltonuren, een van de ontwikkelvragen van Dalton Den Haag. Zie hiervoor ook onze reactie op de ontwikkelvraag van de school met betrekking tot de effectiviteit van de daltonuren.

Quotes

- Leerlingen zijn beter in staat om zelfstandig te werken en tonen meer sociale vaardigheden, mede dankzij het samenwerken tijdens groepswerk / werken in projecten (horizontaal en verticaal).
- De samenwerking in het bestuur wordt steeds centraler, er is steeds meer interesse voor elkaars werk.
- Binnen de sectie is veel autonomie, wat zowel voor docenten als leerlingen een lerende houding stimuleert.

1.4 Reflectie

School

Wat hebben we de afgelopen tijd gedaan?

- Catwise (leerlingbespreking.nl) in alle jaarlagen ingevoerd
- Portfolio bij burgerschap en TTO ingevoerd
- Docenten laten leerlingen minimaal 2x per jaar een Docentenscan in "kwaliteitscholen.nl" invullen om feedback op (de lessen van) de docent te geven.
- Leerlingenarena's / klankbordgesprekken met docenten en leerlingen
- De (voorbereiding voor) driehoeksgesprekken zijn doorontwikkeld
- Reflectie werd samen met de andere daltonkernwaarden met alle collega's besproken in functioneringsgesprekken
- Formatief toetsen wordt vaker en breder ingezet

Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn wij trots op?

Zowel leerlingen als docenten zijn tevreden over Catwise. Nadat alle docenten van een leerling feedback hebben gegeven op zijn/haar functioneren, gaat de leerling hierop reflecteren. Na de reflectie formuleert de leerling een plan van aanpak en bespreekt dit met de mentor en de ouders tijdens het driehoeksgesprek. We zijn er trots op dat de leerling zich op deze manier kan voorbereiden en zelf de regie op het driehoeksgesprek heeft. Dat leerlingen nu structureel feedback op al hun docenten geven en de docenten hierop reflecteren, vinden wij een verbetering, omdat het ook een goed voorbeeld aan de leerlingen geeft.

Zoals eerder gezegd reflecteren we op het schoolbeleid met de leerlingenarena's en koppelen we de resultaten hiervan terug tijdens teammiddagen. Dat de mening van de leerling ertoe doet, schept wederzijds vertrouwen.

Onlangs is in de MR een gesprek geweest over het pedagogisch leerklimaat waarin leerlingen volwaardige gesprekspartners zijn.

Tijdens gymlessen geven leerlingen feedback op oefeningen van klasgenoten in de vorm van tips, waarmee leerlingen hun oefening kunnen optimaliseren.

Een aantal secties gebruikt RTTI bij het ontwerpen van toetsen en met het reflecteren van de leerling op gemaakt werk.

Wat zijn onze ontwikkelpunten?

Het gebruik van het portfolio als reflectieinstrument heeft nog wat tijd nodig om ingeburgerd te raken. De leerlingenarena's kunnen op structurele basis worden ingezet en de agenda van deze gesprekken mag meer door de leerlingen worden bepaald.

Het belang en de meerwaarde van formatief toetsen als reflectieinstrument wordt meer erkend door het team, maar kan vaker en breder worden ingezet.

Reactie visitatieteam

De invoering van Catwise als reflectie-instrument blijkt een waardevolle stap te zijn geweest voor zowel leerlingen als docenten. Het systeem maakt het mogelijk dat leerlingen gestructureerd feedback ontvangen van al hun docenten, waarna zij hun eigen reflectie vormgeven en dit tijdens de driehoeksgesprekken presenteren. Deze aanpak versterkt het eigenaarschap van leerlingen over hun eigen leerproces en biedt hen een podium om hun eigen ontwikkeling in kaart te brengen. Ouders, docenten en leerlingen waarderen deze gesprekken enorm, met name in de onderbouw. In de bovenbouw zien we echter dat dit minder consequent gebeurt, terwijl daar wel behoefte aan is.

Het inzetten van leerlingenarena's heeft een positieve impuls gegeven aan de betrokkenheid van leerlingen bij het schoolbeleid. De gesprekken zijn effectief gebleken in het ophalen van waardevolle feedback, maar functioneren nu meer als klankbordgroepen dan als echte arena's. Door het voortborduren op de huidige arena's kan de school een vervolgstap zetten in schoolbrede reflectie.

Binnen de lessen wordt reflectie vooral toegepast op behaalde resultaten. Er zijn inspirerende voorbeelden van secties die hier actief mee aan de slag zijn gegaan. Tegelijkertijd is er nog winst te behalen door reflectie structureler in te bedden, met name op de Daltonkernwaarden zoals samenwerken, verantwoordelijkheid en zelfstandigheid. Het portfolio kan hierbij een middel zijn om leerlingen te laten terugkijken op hun eigen groei en deze te koppelen aan de kernwaarden.

De focus op reflectie is duidelijk zichtbaar en biedt een stevige basis om verder op voort te bouwen. Door meer uniformiteit te creëren in de uitvoering van de mentoruren en reflectieopdrachten in de secties, kan de kernwaarde reflectie verder versterkt worden.

Daarnaast biedt het anders vormgeven van de leerlingenarena's als reflectie-instrument een kans om leerlingen nog actiever te betrekken bij hun eigen ontwikkeling en die van de school.

Quotes

- Reflectie speelt een centrale rol, o.a. tijdens aftekenmomenten en in coachgesprekken.
- Catwise - driehoeksgesprek met mentor en ouders. Lin presenteert. 2 tot 3 keer per jaar. 3 punten bespreken met driehoeksgesprek. Zelf aangeven wat je vindt.
- We hebben in de smiezen wat er in school gebeurt.

1.5 Effectiviteit / doelmatigheid

School

Wat hebben we de afgelopen tijd gedaan?

- Invoering kijkwijzers voor lessen en daltonuren.
- PTO's ingevoerd en weergegeven in studiewijzers.
- Standaardisering van de werkwijze van de examencommissie.
- Inrichting van Google Classrooms voor ieder vak.
- Terugkoppeling naar leerdoelen tijdens les en dalton
- Aanpassing docentenroosters (meer tussenuren voor o.a. overleg en een vast overlegmoment op dinsdagmiddag).

- Spoedige vervanging collega's bij ziekte en verlof.
- Aanpassing vrijheid leerlingen om te lopen tijdens dalton.
- Inschrijven leerlingen in daltonuren.

(toelichting bovenstaande punten ook bij aanbeveling 3, par 1.0)

Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn wij trots op?

De studiewijzers zijn voor alle vakken voorzien van leerdoelen. Leerlingen hebben het complete jaaroverzicht voor ieder vak. Ook de eenvormigheid van de studiewijzers is verbeterd en de Classrooms, waarin ze te vinden zijn, worden centraal door de ICT-desk ingericht, waardoor het voor de leerlingen geen zoekplaatje wordt. We zijn trots op de souplesse van het team en de leerlingen bij de overschakeling naar Google Classroom.

Wat zijn onze ontwikkelpunten?

We zijn met de centraal opgelegde overgang van Magister naar Somtoday (afgelopen zomer) tegen problemen aangelopen m.b.t. de inschrijving van leerlingen in de daltonuren. Inmiddels is daar een deeloplossing gevonden, maar we kunnen het programma nog steeds niet naar onze daltonmaatstaven gebruiken.

We constateren aan de ene kant dat veel leerlingen het moeilijk vinden om met aandacht te werken tijdens daltonuren. Aan de andere kant is er ook een groep leerlingen die juist laten zien dat ze die zelfstandigheid wel aankunnen. Met de restrictie op het lopen voor leerlingen verlopen de daltonuren ordelijker. We zijn er nog niet tevreden over, omdat we de consciëntieuze leerlingen niet willen beperken in hun zelfstandigheid en speelruimte. We zoeken daarom voortdurend naar een vorm waarbij we recht kunnen doen aan de werkhouding van alle leerlingen.

Reactie visitatieteam

De inzet op het versterken van effectiviteit binnen de school is duidelijk zichtbaar in de ontwikkelingen rondom het gebruik van studiewijzers en het structureren van de daltonuren. De studiewijzers bieden leerlingen een helder overzicht van leerdoelen en de te volgen leerroute, waardoor zij beter in staat zijn om hun eigen leerproces te plannen en gericht aan de slag te gaan. Deze duidelijke structuur draagt bij aan de focus van leerlingen, die tijdens de daltonuren doelgericht aan hun taken werken. Tegelijkertijd laat een groep leerlingen weten hun mentor nauwelijks te spreken, terwijl juist die begeleiding waardevol kan zijn in het ondersteunen van hun leerdoelen en het bijsturen waar nodig.

De inhoud van de taken/huiswerk sluit goed aan bij de toets. Een mogelijkheid zou zijn dit verder door te ontwikkelen. Is het leerdoel behaald? En komt dat overeen met het maken van een taak? Leerlingen geven hierbij aan dat zij beter voorbereid zijn op toetsen wanneer zij een afgetekende takenlijst hebben. Dit is een duidelijk signaal dat de huidige werkwijze zijn vruchten afwerpt. Hier ligt ook een kans om leerlingen in de bovenbouw meer regie te geven over hun eigen leerproces, bijvoorbeeld door hen zelf een studiewijzer te laten samenstellen. Dit kan hen niet alleen helpen om hun leerdoelen scherper te formuleren, maar ook om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen planning en voortgang. Een aandachtspunt is verder het onderzoeken van de effectiviteit van taken na het maken van een toets.

Binnen het docententeam wordt sterk ingezet op samenwerking in werkgroepen, waarbij collega's hun vakinhoudelijke expertise delen en gezamenlijk werken aan onderwijsontwikkeling. Deze aanpak zorgt voor een breed draagvlak binnen de school en biedt docenten ruimte om zich verder te professionaliseren. De stap naar gespreid leiderschap is hierin een waardevolle ontwikkeling gebleken. De schoolleiding mag erop vertrouwen dat dit positieve gevolgen heeft gehad.

De volgende stap in het vergroten van effectiviteit ligt in het betrekken van leerlingen bij algemener beleid, zodat zij ook op schoolbreed niveau kunnen bijdragen aan verbetertrajecten.

Quotes

- Als ik een afgetekende takenlijst heb, ben ik goed voorbereid op de toets.
- De school beoogt doelen te bereiken, maar de ene interventie lijkt niet te werken dus komt er iets nieuws, in hoeverre is dit bestendig?
- Daltonuren lijken vooral in de onderbouw effectief, leerlingen uit de bovenbouw maken strategische keuzes in het maken van taken.

1.6 Borging als voorwaarde

School

Wat hebben we de afgelopen tijd gedaan?

- Kijkwijzers voor lessen en daltonuren
- VOH-visitatie (november 2024)
- Wijziging in de managementstructuur waarbij teams centraler staan.
- Jaarlijks opstellen, uitvoeren en evalueren van team- en sectiewerkplannen
- Van daltoncommissie naar onderwijsplatform naar vakgroepoverleg.
- Daltonkernwaarden als standaard onderdeel van de functioneringsgesprekken
- Daltonkernwaarden als hoofdonderwerp van de studiemiddagen.
- Met de inrichting van het gebouw meer gevarieerde daltonruimten realiseren
- Daltonuur voor de directie

In 2021 heeft een groep van 7 docenten en 3 leerlingen een tussentijdse interne visitatie gehouden waarin de vier aanbevelingen van de vorige NDV-visitatie leidend waren. In het eindverslag staat aangegeven in hoeverre we op koers liggen en welke zaken nog aandacht nodig hebben. Dit verslag heeft input gegeven aan het jaarplan 2021-2022 van de school.

Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn wij trots op?

Door de wijzigingen in de managementstructuur is het werken in teams centraler komen te staan. Ieder mentorenteam en alle secties stellen bij aanvang van het schooljaar resp. een team- of sectieplan op. Hierin staan de plannen en ambities, hoe de middelen verdeeld zijn, hoe de taakverdeling is vormgegeven en op welke wijze de deskundigheid wordt bevorderd. Zo werken we cyclisch aan het verbeteren van het onderwijs en de begeleiding van leerlingen.

We hebben veel daltoncommissies gehad in diverse samenstellingen met verschillende opdrachten. Dat resulteerde soms in concrete voorstellen of aanbevelingen, maar het werkelijk integraal inbedden in ons onderwijs was ingewikkeld. In 2022 zijn we daarom gestart met een andere organisatie om het (dalton)onderwijsbeleid op een hoger plan te krijgen. Alle sectievoorzitters en de schoolleiding zijn o.l.v. Anna-Pauline Smits begeleid bij de zoektocht naar een beter alternatief voor een daltoncommissie. Dit leidde tot de oprichting van het onderwijsplatform, waarin alle secties zich lieten vertegenwoordigen. De meningen binnen het platform waren verdeeld, waardoor er uiteindelijk weinig constructieve

ideeën uit voortkwamen, ook al waren de gesprekken over onderwijskwesties waardevol. Vervolgens zijn we op zoek gegaan naar een constructie, waarmee de samenwerking op een wat meer voor de hand liggende wijze kon worden vormgegeven. Dat heeft geleid tot het vakgroepoverleg (zie ook bij samenwerking (1.3)) en een gelegenheids-Dalton-werkgroep.

In 2022 is een plan opgesteld waarmee slecht benutte ruimtes in ons souterrein worden ingezet als daltonruimtes (o.a. leerlabs/mediatheek/ leesruimten, etc.). Het plan kan vanwege gebrek aan middelen niet integraal worden uitgevoerd. Wel wordt in maart een mediatheek gebouwd, waarin leerlingen binnen en buiten schooltijd in een podcaststudio, en aan daltonopdrachten voor diverse vakken kunnen werken met VR (virtual reality). Er kan met technisch LEGO worden gewerkt en het race-team werkt daar aan de verbetering van hun racewagens. Ook staan er speciaal samengestelde computers opgesteld, waarmee leerlingen kunnen werken aan montage van video's en beeld/geluidsbewerking. Verder komen daar leeshoeken en de ICT-desk wordt daar gevestigd, zodat die collega's ook ondersteuning en toezicht kunnen bieden.

In 2024 is de "oostvleugel" van de school gerevitaliseerd. Daarmee zijn er veel (overleg)ruimten voor het begeleidingsteam ingericht. Ook de RT, de EF-coaches, de leerlingbegeleiders, de schoolverpleegkundige en het S.M.W. hebben daar een vaste werkplek. Daarnaast zijn er, op verzoek van leerlingen, een paar plekken waar leerlingen in stilte kunnen mediteren, reflecteren, bidden en ontspannen.

Wat zijn onze ontwikkelpunten?

De afgelopen jaren heeft zich een aantal ingrijpende gebeurtenissen voorgedaan. Het gaat hierbij om bezuinigingen, corona, wisselingen in de schoolleiding vanwege de veranderde managementstructuur en de toegenomen verplichtingen (o.a. taalbeleid, basisvaardigheden, burgerschap, etc.). Dit zijn redenen waarom het lastig voor ons blijkt te zijn om een gremium in de school te hebben, dat slagvaardig is bij het werken aan vernieuwing van het onderwijsbeleid. Dat verklaart de zoektocht van daltoncommissie naar onderwijsplatform naar vakgroepoverleg. Dit jaar is wel een daltonwerkgroep gestart met het monitoren van de ontwikkelingen van de school op het gebied van de daltonkernwaarden. Deze werkgroep bestaat uit drie schoolleiders, waarvan er één daltoncoördinator is, een daltoncoördinator en een docent. De zoektocht naar een effectieve constructie zetten we voort.

De gesprekken over ons daltononderwijs worden voortgezet, juist ook om te komen tot meer eenheid in de opvattingen binnen het team.

Reactie visitatieteam

Door het cyclisch werken met sectie- en teamplannen zorgt Dalton Den Haag voor borging. Het is daarmee een structureel onderdeel van onderwijsbeleid. De werkwijze biedt docenten een duidelijk kader om gezamenlijk te werken aan de verbetering van het onderwijs en zorgt voor meer continuïteit en samenhang binnen het team. Tegelijkertijd is de daltonkijkwijzer voor ontwikkelgesprekken een effectief instrument om de kernwaarden van het daltononderwijs te borgen. Het geeft duidelijkheid voor docenten. De daltonkijkwijzer zou verder versterkt kunnen worden door het toevoegen van tussenniveaus.

De invoering van de studiewijzers is een goed voorbeeld van hoe de school erin is geslaagd om de lesstof beter te structureren en toegankelijk te maken voor leerlingen. De eenvormigheid in de inrichting van Google Classroom zorgt ervoor dat leerlingen snel hun weg vinden naar de benodigde informatie. De visitatiecommissie ziet dat er verschillen bestaan in de uitvoering tussen docenten en secties. Sommige secties werken consequent

met studiewijzers en actuele informatie in Google Classroom, terwijl andere secties hierin minder consistent zijn. Het verder uniformeren van de studiewijzers kan bijdragen aan een meer duidelijker communicatie naar leerlingen.

Ook in de uitvoering van de begeleiding door mentoren ziet de commissie verschillen. Sommige mentoren zijn zeer actief in het ondersteunen van leerlingen, terwijl andere mentoren hierin minder zichtbaar zijn. Juist voor leerlingen die moeite hebben met het nemen van verantwoordelijkheid, kan een meer uniforme uitvoering van de begeleiding hen helpen om meer structuur en houvast te ervaren. Intervisie en gezamenlijke afspraken over de aanpak kunnen hierbij ondersteunend zijn.

Een ander mooi voorbeeld van borging is de keuze van de school om de kernwaarden als vast onderdeel op te nemen in de functioneringsgesprekken en studiemiddagen. Het biedt docenten handvatten om de daltonprincipes te blijven verankeren in hun lessen.

We zien dat de school vanuit de basis een sterke daltonvisie heeft. Met het aanbieden van daltonscholing kunnen de kernwaarden nog sterker worden ingebed in het onderwijsbeleid. Dit biedt niet alleen houvast voor nieuwe collega's, maar helpt ook ervaren docenten om hun kennis op te frissen en te delen. Een dergelijke scholing kan tevens bijdragen aan een meer eenduidige uitvoering van de daltonkernwaarden door de hele school heen, wat de samenhang in het onderwijs verder zal versterken. Om de wortels en basisvisie te bewaken, zou de school hierop nog meer in kunnen zetten. Bijvoorbeeld door de daltonscholing te gebruiken en deze een prominente plek te geven in het scholingsaanbod. Onderzoek welke mogelijkheden er zijn, zodat deze cursus meer aansluit bij de behoeften van het team.

De school zoekt naar een effectieve structuur om de borging van de daltonvisie en goede werkwijzes blijvend te monitoren en bij te sturen. De overgang van een daltoncommissie naar een onderwijsplatform en uiteindelijk naar sectie-overleggen laat zien dat er actief gezocht wordt naar een werkbare constructie. De recente start van de daltonwerkgroep is een positieve ontwikkeling, maar verdere afstemming en duidelijkheid over rollen en verantwoordelijkheden zijn noodzakelijk om effectief te kunnen opereren. Niet voor niets is dit een van de ontwikkelvragen van de school. We gaan hier later in het verslag verder op in.

Quotes

- Blijf handhaven op beleid dat je hebt uitgezet
- Er is een hoop veranderd in de structuur, maar het borgen van de kernwaarden blijft een zoektocht. We willen niet terug naar losse commissies, maar een integrale aanpak vinden.
- De overstap van de daltoncommissie naar een onderwijsplatform heeft geleid tot meer overlegmomenten, maar dat wil nog niet zeggen dat we het al goed borgen.
- Iedereen doet z'n eigen ding, we missen een gezamenlijke lijn waarin duidelijk is hoe we de daltonkernwaarden concreet blijven verankeren.

2 Ontwikkelvermogen

Parels van de school (hier zijn we trots op)

De betrokkenheid, het enthousiasme en de samenwerkingen van/met leerlingen bij:

- tutoraat
- leerlingmentoraat
- profielcoachschap
- het debatteam
- het jaarboek
- taalkunde-/wiskunde-/informatica-/scheikunde olympiades
- het techniekteam
- de Dalton leerlingenvereniging (DLV)
- het Dalton Filmfestival (DFF)
- de massale inzet van leerlingen bij de promotie van de school (open dagen, etc.)

De extra uitdagingen die leerlingen kunnen aangaan bij het kiezen voor de tweetalige klas, de theaterklas en het overkoepelende gymnasium en dat we dit ondanks de beperkte omvang van de school en de financiële krapte al tientallen jaren in stand weten te houden. Naast de extra uitdagingen, is er een heel sterke sociale onderlinge band tussen leerlingen die deze trajecten volgen. Bovendien vormt de TTO-afdeling vaak een proeftuin voor vernieuwende onderwijsideeën.

Voor de leerlingen die gymnasium doen, is er een rijk programma aan activiteiten; de sectie neemt hierin steeds veel initiatief.

Ook leveren we meer maatwerk bij doorstroommogelijkheden. Voorbeelden hiervan zijn:

- het opstromen van 2H naar 3V met het kernvakken traject, waarna een leerling binnen zijn/haar 2H klas gedurende het jaar alle vakken op VWO-niveau kan doen en naar 3-VWO kan worden bevorderd. Hetzelfde geldt voor 3H leerlingen.
- een aantal leerlingen heeft een klas overgeslagen.
- een aantal leerlingen volgt een aangepast vakkenpakket.
- leerlingen kunnen versneld examen doen.

Initiatiefrijke collega's die uit eigen beweging hun nek uitsteken en iets belangrijks voor de school op poten zetten, bijvoorbeeld:

- Het bedenken en organiseren van de reis naar Mimizan door een docent voor 5H. Dit versterkt de sociale cohesie in die jaarlaag en is erop gericht om leerlingen te leren hun grenzen te verleggen.
- Het bedenken, ontwerpen en laten uitvoeren door een enthousiaste TOA van een verbouwing van een voormalige computerruimte tot een moderne mediatheek waar leerlingen o.a. tijdens dalton aan de slag kunnen met VR, met het maken van podcasts in een hiervoor ingerichte studio, met beeldbewerking, technisch LEGO en het verbeteren van ontwerpen van modelracewagens. Ook de ICT-desk wordt daar gevestigd.

De bevologenheid waarmee medewerkers hun werk uitvoeren. Denk hierbij aan:

- Het TTO-team
- de coördinatoren gymnasium
- de zorgcoördinator
- de mentorenteams

- de coördinator van de theaterklassen
- de collega die begaafde leerlingen begeleidt
- collega's die de DLV begeleiden
- theatertechniekteam
- de coördinatoren daltononderwijs
- de werkgroep burgerschapsonderwijs

Er zijn stappen gemaakt in het verbeteren van de feedbackcultuur in school. Voorbeelden daarvan:

- feedback van de docenten aan hun leerlingen via Catwise
- feedback van de leerlingen aan hun docenten via kwaliteitscholen.nl
- collegiale visitatie tijdens lesbezoekweken

De succesvolle begeleiding van nieuwe collega's met:

- het inductietraject nieuwe docenten
- de certificering werkplekbegeleiders
- het begeleidingstraject "opleiden in de school"
- de peer reviews tussen scholen

Zeker in deze tijd van lerarentekorten is het fijn dat we op deze wijze collega's in een warm bad kunnen laten starten en ze zo ook goed toegerust te behouden voor het onderwijs.

De uitwisselingen in jaarlaag drie met Spanje en Italië. Het gaat om een week waarin leerlingen logeren bij een gezin in Spanje/Italië en het ontvangen van de partner gedurende een week in Nederland. Leerlingen die hieraan deelnemen, leren zich buiten hun comfortzone te bewegen en zich in een andere cultuur te handhaven. Ze leren ook de verantwoordelijkheid te nemen voor de partner die Nederland bezoekt.

Met de vernieuwde managementstructuur zijn de mentorenteams hechter geworden en is de onderlinge samenwerking verbeterd, ook binnen de schoolleiding.

De implementatie van de burgerschapsweek. Zowel de coördinatoren als de "kartrekkers" hebben in korte tijd voor alle leerlingen een inspirerende en blikverruimende projectweek burgerschap tot stand gebracht.

Oud-leerlingen zetten zich met een enorme betrokkenheid in voor:

- LOB projectdag profielkeuze jaarlaag 3
- het trainen van het debatteam

Daarnaast kunnen we altijd rekenen op de enthousiaste inzet van oud-leerlingen bij de begeleiding van de onderbouwkampen. Zij voelen zich hierbij net zo verantwoordelijk als de betrokken collega's.

Ontwikkel- en onderzoeksvragen (hier willen we meer van weten)

1. Onze inschatting dat onze daltonuren effectiever benut kunnen worden werd bevestigd tijdens de visitatie van VOH. Maatregelen als het afschaffen van de loopkaart beperken álle leerlingen, ook degenen die verantwoordelijk genoeg zijn. Welke aanbevelingen kunnen jullie doen om de effectiviteit van onze daltonuren te vergroten?

2. We zien op onze school veel initiatieven om het daltononderwijs te verbeteren. Het tot stand brengen van schoolbreed beleid vanuit een werkgroep/commissie blijkt in de praktijk moeizamer.

Welke stappen zou de school kunnen ondernemen om te bewerkstelligen dat een nieuwe groep invloedrijk genoeg is om wél structurele, breed gedragen ontwikkelingen binnen onze school tot stand te brengen?

Onze verwachting van de uitslag van de visitatie (tussentijdse visitatie of niet)

Positief, omdat we bewust werken aan daltonontwikkeling en ons bewust zijn van de uitdagingen. We zijn in staat om kritisch te kijken naar ons onderwijs en de begeleiding. We stellen ons daarbij open voor feedback van leerlingen, ouders en collega's.

Dalton Den Haag is een fijne school voor leerlingen en medewerkers en de resultaten zijn goed.

Waar staat onze school bij de volgende visitatie? (lange termijnvisie)

Bij de volgende visitatie hopen we in rustiger vaarwater te zijn dan in de afgelopen periode het geval was (corona, bezuinigingen, etc.). We gaan ervan uit dat er meer ruimte is voor ontwikkeling en meer focus op onze kerntaken. Dit zal leiden tot verbeteringen in het pedagogisch- en didactisch daltonklimaat in de lessen en de daltonuren.

Ook gaan we ervan uit dat de verandering van de leerlingpopulatie verder is doorgezet en dat wij ons daarop weten aan te passen.

Tot slot is onze school t.z.t. klaar voor het vernieuwde curriculum na een oriëntatietraject, waaraan alle secties intensief hebben deelgenomen.

Reactie visitatieteam

Ontwikkelvraag 1: Vergroten effectiviteit daltonuren

Jullie eerste vraag betrof het doen van aanbevelingen om de daltonuren effectiever te maken. We hebben gezien dat de daltonuren in de basis al goed functioneren. Leerlingen zijn daadwerkelijk aan het werk en benutten deze tijd over het algemeen op een effectieve manier. Dat is een mooie basis om op voort te bouwen. We zien dat leerlingen echt aan het werk zijn. We merken dat er op onderdelen nog ruimte is voor versterking. Bijvoorbeeld bij de handhaving op afspraken, zoals niet onnodig door de gangen lopen. Om de effectiviteit verder te vergroten, zouden we jullie onderstaande ideeën mee willen geven:

- **Duidelijke labeling van daltonuren**

Een onderscheid in typen daltonuren kan leerlingen helpen gericht keuzes te maken. Deze helderheid kan bijdragen aan meer doelgericht gebruik van de daltonuren. Denk bijvoorbeeld aan labels als:

- *Zelfstandig werken* (voor huiswerk en daltontaken)
- *Vaklessen* (voor extra uitleg en verdieping)
- *Samenwerken* (gericht op groepsopdrachten)
- *Eén-op-één begeleiding* (voor gerichte ondersteuning)

- **Betere integratie tussen daltontaken, studiewijzers en huiswerk**

Er ligt een kans in het verder integreren van deze onderdelen, zodat leerlingen hun werk zoveel mogelijk tijdens daltonuren kunnen afronden. Als de hoeveelheid werk realistisch en haalbaar is binnen de beschikbare tijd en als het duidelijk is voor

leerlingen wat er van hen verwacht wordt, dan is het gebruik van deze uren effectief voor leerlingen.

- **Duidelijke afspraken en handhaving**

Het maken van duidelijke afspraken over bijvoorbeeld verplaatsingen en het creëren van rustmomenten biedt houvast. Wanneer deze afspraken (samen met leerlingen worden opgesteld en) consequent worden nageleefd, draagt dat bij aan een prettig leerklimaat.

- **Flexibiliteit binnen structuur**

Meer regie voor leerlingen kan waardevol zijn, zeker wanneer de school daarbij zorgt voor duidelijke kaders. Leerlingen kunnen bijvoorbeeld vooraf een keuze maken over hoe zij hun daltonuren besteden waarbij het belangrijk is dat de school zorgt voor begeleiding bij het plannen en structureren van hun werk.

Ontwikkelvraag 2: Breed gedragen ontwikkeling

Een andere vraag die jullie hebben, gaat over de manier waarop de school kan werken aan schoolbreed beleid voor het daltononderwijs. De visitatiecommissie geeft hierover het volgende aan. We willen de school meegeven dat voor welke werkwijze of inrichting de school ook kiest, het belangrijk is uit te gaan van het idee dat dalton van iedereen is en uitgangspunt zou moeten zijn in plaats van een doel.

Daarnaast is het belangrijk om duidelijke kaders te stellen bij het werken met een eventuele nieuwe ontwikkelgroep. Zorg ervoor dat deze groep de hele schoolgemeenschap meeneemt in de ontwikkeling. De schoolleiding speelt hierin een cruciale rol.

Geef daltonontwikkeling een prominente plek in het school- en teamplan en borg dit in de jaaragenda, bijvoorbeeld door dalton-ontwikkelmiddagen, vaste overlegmomenten en gerichte daltonscholing op te nemen. Maak de werkgroep hiervoor verantwoordelijk in afstemming met de schoolleiding.

Bied de groep ruimte en autonomie binnen de gestelde kaders en zorg voor een goede afstemming met de schoolleiding. Door daltonscholing actief te integreren, versterk je niet alleen de kennis en vaardigheden binnen de groep, maar zorg je er ook voor dat de ontwikkelde initiatieven goed aansluiten bij de daltonprincipes en duurzaam worden verankerd in de school.

3. Gedeeld eigenaarschap

We zien dat er binnen de school een duidelijke ontwikkeling zichtbaar is richting gedeeld eigenaarschap bij de realisering van de daltonkernwaarden. De schoolleiding zet zich actief in om kaders te bieden waarin teams en secties hun plannen kunnen vormgeven en evalueren. Dit zorgt voor een stevige basis waarin docenten hun verantwoordelijkheid nemen voor zowel het onderwijs als de begeleiding van leerlingen. De betrokkenheid van de schoolleiding zorgt daarbij voor een heldere koers, terwijl de ruimte voor eigen invulling binnen de teams bijdraagt aan een klimaat waarin eigenaarschap wordt gestimuleerd.

De daltonwerkgroep is ambitieus om de daltonontwikkeling verder te versterken. Het enthousiasme binnen de groep is voelbaar en er wordt actief nagedacht over hoe deze werkgroep kan uitgroeien tot een structurele en breed gedragen groep binnen de school. De zoektocht naar een heldere structuur en mandaat biedt een kans om de werkgroep meer slagkracht te geven.

Leerlingen voelen zich gehoord binnen de school en waarderen de mogelijkheid om mee te denken via leerlingenarena's en de leerlingenraad. De wens om actiever betrokken te zijn bij beleidsvorming laat zien dat er een intrinsieke motivatie is om verantwoordelijkheid te nemen voor hun leeromgeving. Het verder uitbreiden van hun rol in de daltonontwikkeling kan niet alleen hun betrokkenheid versterken, maar ook leiden tot waardevolle inzichten die bijdragen aan een sterkere daltoncultuur.

Ouders ervaren een warme en open sfeer waarin hun stem serieus wordt genomen. Ze zien dat hun kinderen gedurende hun schoolloopbaan steeds meer verantwoordelijkheid krijgen, wat past bij de daltonvisie.

Ook bij het ondersteunend personeel is er een sterk gevoel van verantwoordelijkheid voor de school, het gebouw en het schoolklimaat. Zij zien dat een laagdrempelige samenwerking zorgt voor een goede band tussen collega's en leerlingen.

Het bestuur laat vertrouwen zien in de eigen koers van de school. Het bestuur vindt het van belang dat er meerdere verschillende onderwijsconcepten vertegenwoordigd zijn binnen de organisatie. Er wordt veel samengewerkt op bovenschools niveau, waarbij ook steeds vaker de nadruk komt te liggen op het onderwijsproces, naast de bedrijfsmatige kant.

Beoordeling, waardering & advies

Beoordeling

		V/O
0	Realisering aanbevelingen vorige visitatie*	v
1	Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen	v
2	Zelfstandigheid	v
3	Samenwerking	v
4	Reflectie	v
5	Effectiviteit - doelmatigheid	v

Waardering

Zelfreflectie op de kernwaarden, ontwikkelvermogen, gedeeld eigenaarschap

Het visitatieteam doet het voorstel aan de NDV om de daltonlicentie van Dalton Den Haag te verlengen met 5 jaar. We beoordelen alle kernwaarden met een voldoende.

De visitatiecommissie waardeert de zelfreflectie van de school als voldoende. De school heeft een helder beeld van de ontwikkeling van de daltonkernwaarden en laat zien dat zij actief bezig is met het monitoren en evalueren van de voortgang op dit gebied. Door regelmatig stil te staan bij de implementatie van de kernwaarden in het onderwijs en deze centraal te stellen in functioneringsgesprekken, teamoverleggen en leerlingenarena's, creëert de school een cultuur waarin reflectie structureel is ingebed. Deze aanpak zorgt ervoor dat er niet alleen inzicht is in wat goed gaat, maar ook in welke aspecten verdere ontwikkeling behoeven. Op deze manier legt de school een stevige basis voor het continu verbeteren van het Daltononderwijs.

De school toont een groot ontwikkelvermogen door de vele initiatieven en activiteiten die bijdragen aan een rijke leeromgeving. De betrokkenheid van leerlingen bij diverse projecten, zoals het debatteam, het Dalton Filmfestival en uitwisselingsprogramma's, laat zien dat zij actief worden gestimuleerd om verantwoordelijkheid te nemen en hun talenten te ontwikkelen. Ook medewerkers tonen grote bevlogenheid door uit eigen beweging initiatieven op te zetten die het onderwijsaanbod verrijken, zoals de realisatie van de nieuwe mediatheek. Om dit sterke ontwikkelklimaat verder te versterken, ligt er een kans om meer uniformiteit aan te brengen in de uitvoering van beleid. Denk daarbij aan de verschillen tussen docenten en secties voor wat betreft de studiewijzers of tussen mentoren in de begeleiding van leerlingen. Ook door het gezamenlijk formuleren van heldere kaders voor de uitvoering van bestaande en nieuwe initiatieven, ontstaat meer samenhang en duidelijkheid. Tenslotte kan er gekeken worden naar manieren om de visie op Daltononderwijs structureel te borgen, bijvoorbeeld door scholing en reflectiemomenten rondom de kernwaarden. Hiermee wordt niet alleen het draagvlak vergroot, maar ook de kwaliteit van de daltonontwikkeling.

De visitatiecommissie ziet dat gedeeld eigenaarschap binnen de school stevig wordt verankerd door duidelijke kaders vanuit de schoolleiding en ruimte voor teams om plannen te ontwikkelen. Docenten nemen actief verantwoordelijkheid voor onderwijs en begeleiding, terwijl de daltonwerkgroep ambitie toont om haar rol structureel uit te breiden. Ook de daltonwerkgroep is gebaat bij duidelijkheid over kaders en verantwoordelijkheden. Leerlingen voelen zich gehoord via leerlingenarena's en de leerlingenraad, wat hun intrinsieke motivatie om bij te dragen aan het beleid versterkt. Ouders ervaren een open communicatie, en het ondersteunend personeel toont betrokkenheid bij het schoolklimaat. Het bestuur steunt de koers van de school en waardeert de balans tussen onderwijsontwikkeling en organisatie.

Op basis van onze bevindingen en de ontwikkelvragen van de school doen we hieronder een aantal aanbevelingen die de school kunnen helpen het daltononderwijs verder te versterken.

Advies aan het bestuur van de NDV

	Advies	Criteria
	Eerste licentie toekennen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde
	Geen eerste licentie toekennen, over twee jaar opnieuw visitatie voor licentie toekennen	Twee of meer onvoldoende kernwaarden
x	Licentie voor de komende periode* verlengen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging
	Over twee jaar versnelde visitatie	Twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging
	Licentie intrekken	Na versnelde visitatie twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging

*Licentie verlenging voor 5 jaar

Aanbevelingen

	Omschrijving
1	Vrijheid in gebondenheid/verantwoordelijkheid en vertrouwen Leerlingen zijn over het algemeen heel goed in staat om verantwoordelijkheid te nemen. We zien ze tijdens lessen en daltonuren echt aan het werk, ze maken gebruik van de takenkaart. Leerlingen vinden het fijn dat ze met bijvoorbeeld de nis-pas kunnen laten zien dat zij verantwoordelijk kunnen zijn en verantwoordelijkheid nemen. Het is mooi om te zien hoe jullie het zelfregulerend leren stimuleren binnen de school. Het ontwikkelen van eigenaarschap vraagt om tijd en begeleiding – zeker voor leerlingen die hier nog stappen in mogen zetten. Juist dan is het belangrijk om te blijven kijken naar wat werkt voor hen, en hen gericht te ondersteunen. Met de inzet van EF-coaches hebben jullie een waardevol instrument in huis dat deze begeleiding kan versterken. Daarnaast biedt bijvoorbeeld intervisie onder mentoren een mooie kans om van elkaar te leren: hoe begeleiden we leerlingen met verschillende ondersteuningsbehoeften, zodat iedere leerling zich gezien en begeleid voelt? De balans tussen “vrijheid en gebondenheid” blijft hierin belangrijk. Door bewust aandacht te houden voor de kaders waarbinnen zowel leerlingen als docenten kunnen groeien, ontstaat er ruimte voor ontwikkeling. Het gesprek hierover levend houden helpt om deze kaders gezamenlijk te verhelderen en te bewaken, zodat iedereen weet waarbinnen hij of zij mag experimenteren, leren en groeien.
2	Zelfstandigheid Veel leerlingen tonen al eigenaarschap door initiatief te nemen en taken tijdig af te ronden. Dat is een sterke basis om op voort te bouwen. Tegelijk valt op dat een deel van de leerlingen pas laat in het proces tegen grenzen aanloopt, ze melden zich niet vanzelf bij de docent of vergeten hun takenkaart af te laten tekenen. Om deze leerlingen eerder te laten reflecteren op hun zelfstandigheid, kan het helpen om vaste reflectiemomenten in te bouwen: korte check-ins, zelfevaluaties of gesprekken gekoppeld aan de takenkaart. Hierdoor worden leerlingen zich eerder bewust van hun rol in het leerproces. Blijf de persoonlijke groei in zelfstandigheid benoemen en complimenteren. Dat versterkt motivatie en het gevoel van eigenaarschap. Daarnaast is het zinvol om te verkennen of er een leerlijn bestaat (of ontwikkeld kan worden) die zelfstandigheid stapsgewijs aanleert. V.w.b. de nieuwe leerlingen: Het is mooi om te zien hoe brugklassers zich snel ontwikkelen in hun zelfstandigheid en navigeren binnen een nieuwe schoolomgeving. Ouders tonen daarbij veel betrokkenheid en inzet om hun kind goed te begeleiden. Tegelijk blijkt dat de hoeveelheid informatie soms overweldigend is. Een gerichte en stapsgewijze begeleiding met duidelijke overzichten en communicatie, helpt zowel leerlingen als ouders om sneller overzicht en vertrouwen te krijgen in het daltonproces. Tot slot, fijn dat docenten de ruimte krijgen om zelf het moment van scholing te kiezen – dat versterkt eigenaarschap. Tegelijk is de scholing een gezamenlijke basis voor het daltononderwijs. Blijf de meerwaarde benadrukken en ervaringen delen, zodat draagvlak en verbondenheid binnen het team groeien.

3	Samenwerking De school laat zien dat samenwerken een belangrijke kernwaarde is die op verschillende niveaus wordt uitgedragen. De introductieprogramma's voor nieuwe medewerkers en collegiale consultaties zijn waardevolle momenten waarin gezamenlijk leren wordt bevorderd. Door intervisiemomenten structureel in te bedden, kan deze werkwijze verder worden verankerd. Ook de samenwerking tussen leerlingen krijgt vorm tijdens projectweken en groepsopdrachten. Door leerlingen naast het eindproduct ook het samenwerkingsproces te laten reflecteren, worden de leerlingen bewust van de eigen rol binnen de groep. De ontwikkeling van een kijkwijzer voor lesobservaties in samenwerking met docenten draagt bij aan een gedeeld kader voor samenwerkend leren. Het verfijnen van de antwoordmogelijkheden in de kijkwijzer biedt kansen om het gesprek over samenwerking verder te verdiepen. Het tutorleren biedt mooie mogelijkheden, maar wordt door leerlingen nog weinig ervaren. Door het programma opnieuw onder de aandacht te brengen en duidelijke richtlijnen te bieden, kan tutorleren effectiever worden ingezet.
4	Reflectie De school heeft al waardevolle stappen gezet in het creëren van momenten voor reflectie, met name in de onderbouw waar de driehoeksgesprekken en mentoruren als zeer betekenisvol worden ervaren door zowel leerlingen, ouders als docenten. Deze aanpak biedt een solide basis om dit ook in de bovenbouw verder te versterken. Door de uitvoering van mentoruren en reflectieopdrachten schoolbreed meer uniform te maken, kunnen alle leerlingen profiteren van consistente begeleiding en reflectiemomenten, ongeacht in welke leerjaar zij zich bevinden. Het portfolio biedt een prachtig instrument om niet alleen terug te kijken op behaalde resultaten, maar ook om leerlingen actief te laten reflecteren op de kernwaarden van het daltononderwijs, zoals samenwerken, verantwoordelijkheid en zelfstandigheid. Door deze kernwaarden structureel op te nemen in het reflectieproces, wordt de verbinding met de daltonprincipes verder versterkt, wat de bewustwording bij leerlingen vergroot. De leerlingenarena's zijn al waardevolle klankbordgroepen waarin leerlingen hun ervaringen delen. Er ligt een kans om deze arena's verder door te ontwikkelen naar echte arena's waarin leerlingen gestimuleerd worden te reflecteren op het daltononderwijs. Dit kan waardevolle inzichten opleveren voor de school. Binnen de secties zijn er al inspirerende voorbeelden van reflectieopdrachten die de daltonprincipes integreren. Door deze werkwijzen verder te delen en samen te onderzoeken hoe reflectieopdrachten structureel kunnen worden ingezet, kan de school nog meer eenheid creëren in de wijze waarop reflectie een vaste plek krijgt binnen het onderwijs.
5	Effectiviteit/doelmatigheid De inzet van studiewijzers geeft leerlingen een duidelijk overzicht van leerdoelen en taken. Dit versterkt hun zelfsturing en focus tijdens daltonuren. Een volgende stap zou kunnen zijn om bovenbouwleerlingen meer eigenaarschap te geven door hen hun eigen studiewijzer te laten samenstellen, afgestemd op hun persoonlijke doelen. Het gespreid leiderschap binnen de school heeft geleid tot een cultuur waarin docenten zich gesteund voelen om hun onderwijspraktijk te verbeteren. De samenwerking in werkgroepen zorgt voor betrokkenheid en draagvlak. Door dit proces structureel te blijven borgen, kan de school deze positieve ontwikkeling verder uitbouwen.

Onderzoek de meerwaarde van het verplicht (af)maken van taken nadat de toets al is gemaakt. Door kritisch te kijken naar de relatie tussen de leerdoelen en de gemaakte toets, kan worden verkend of alle taken nog bijdragen aan verdere verdieping.

Slotopmerking visitatieteam

De visitatiecommissie dankt Dalton Den Haag voor haar ontvangst. De school heeft de visitatie goed voorbereid en georganiseerd. We hebben gedurende dag veel mooie, open gesprekken gevoerd en onderwijsactiviteiten waargenomen. Dit zorgde ervoor dat we ons een goed beeld konden vormen en dat we ons heel welkom hebben gevoeld. We zagen een monumentale daltonschool in een monumentaal gebouw. We hebben er vertrouwen in dat Dalton Den Haag de komende vijf jaar het daltononderwijs verder weet te versterken: op naar nog eens 100 jaar daltononderwijs!

Slotopmerking school

Wij danken de visitatiecommissie voor het vele werk, de mooie en bemoedigende woorden en de aanbevelingen waarmee we concreet aan de slag kunnen.

Wij hebben de visitatiedag als heel plezierig ervaren en zagen een commissie die grondig en geïnteresseerd haar werk heeft voorbereid en uitgevoerd. De bevindingen van de visitatiecommissie komen goed van pas bij de aanloop naar het schrijven van het nieuwe schoolplan.

Het door de commissie uitgesproken vertrouwen in de ontwikkeling van het daltononderwijs versterkt voor ons het feestelijke gevoel bij de viering van het 100 jarige bestaan van onze school.

Plan van aanpak m.b.t. uitwerking aanbevelingen

(denk aan: actieplan, tijdpad, uitvoerenden, scholing, externe ondersteuning)

1. Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen

Actiepunt	Tijdpad	Betrokkene(n)
De inzet van de EF-coaches zou dit schooljaar worden afgebouwd (vanwege noodzakelijke bezuinigingen), maar wordt nu gecontinueerd. We vragen de EF-coaches bovendien een voorstel te maken voor integratie in vaklessen.	Schooljaar 25- 26 Periode 1	EF-coaches en vakdocenten SL heeft het toegevoegd aan de formatie voor komend schooljaar.
Structureel organiseren en doorontwikkelen van de leerlingarena's over verschillende thema's en het bespreken van kaders. Agendasetting ook door leerlingen	Komend schooljaar 1 keer per periode	Teamleiders i.s.m. hun mentoren en leerlingen

2. Zelfstandigheid

Actiepunt	Tijdpad	Betrokkene(n)
De periodes worden meer afgebakend (invoering toetsweken OB), waardoor reflectie regelmatig wordt en betrekking hebben op kortere periodes.	Komend schooljaar	Alle mentoren
Via het daltonnetwerk verkennen en ontwikkelen we een leerlijn m.b.t. zelfstandigheid in het schoolwerk.	In het nieuwe schoolplan (komende 4 jaar)	Daltoncommissie

3. Samenwerking

Actiepunt	Tijdpad	Betrokkene(n)
Ieder schooljaar tijdens periode van tweetal weken verplichte intervisie voor alle collega's met aan daltonkernwaarde gekoppelde opdracht, gefaciliteerd (dwz met opvang door SL en OOP van daardoor uitgevallen uren).	Ieder schooljaar twee weken in periode 2	SL, team
Aandacht voor het samenwerkingsproces willen we niet laten verslappen. We koppelen dit aan reflectie en laten dit terugkomen op teammiddagen en in de sectie-/mentorenwerkplannen.	Ieder schooljaar	SL, team
De coördinator tutorleren maakt een plan i.s.m. SL om vrijblijvendheid te voorkomen en meer zicht te houden op de uitvoering.		Coördinator tutorleren

4. Reflectie

Actiepunt	Tijdpad	Betrokkene(n)
In het mentorenwerkplan wordt structuur/uniformiteit aangebracht. Secties vragen we om doorontwikkeling van	Vanaf komend schooljaar	Mentoren, secties

reflectieopdrachten op te nemen in de sectiewerkplannen..		
Onderzoeken of portfolio (Catwise) ingezet kan worden om leerlingen te laten reflecteren op kernwaardes. Om de uitvoering succesvol te laten verlopen moeten we ook onderzoeken of hiervoor voldoende draagvlak in het team en onder leerlingen is.	In het nieuwe schoolplan (komende 4 jaar)	Daltoncommissie En leerlingenraad ?LMR
Met de teamleiders en mentoren meer ervaring opdoen met organiseren van echte leerlingarena's (i.p.v. leerlinggesprekken) zodat ze ook richtinggevend zijn bij het vormen van schoolbeleid.	Komende jaren	Teamleiders, Mentoren en leerlingen
Best practices delen tijdens vakgroepoverleggen (α , β , γ).	Vast onderdeel tijdens vakgroepoverleg	Vakgroepen en sectievoorzitters

5. Effectiviteit / Doelmatigheid

Actiepunt	Tijdpad	Betrokkene(n)
"De effectiviteit van de taak" wordt tegen het licht gehouden. Zowel de inhoud en het leerproces van de taken als de systematiek moeten kritisch worden geanalyseerd. Ook de meerwaarde van het labelen van daltonuren krijgt aandacht.	In het nieuwe schoolplan (komende 4 jaar)	Daltoncommissiedocenten en leerlingen
Het vergroten van de mate van zelfsturing gedurende de loopbaan van leerlingen wordt meegenomen in het onderzoek naar een leerlijn zelfstandigheid (zie reactie bij de aanbevelingen m.b.t. zelfstandigheid).	In het nieuwe schoolplan (komende 4 jaar)	daltoncommissie

6. Borging

Actiepunt	Tijdpad	Betrokkene(n)
Het cyclisch verbeteren van werkplannen gaan we verder professionaliseren en inbedden in de organisatie.	In het nieuwe schoolplan (komende 4 jaar) maar zeker vanaf komend schooljaar.	SL, team
Gelukkig leidt het huidige aanbod van de daltonscholing tot een groter enthousiasme dan in het recente verleden het geval was. Dit heeft ook een positieve werking op de wervingskracht van deze scholing. Deelname zal worden gestimuleerd en als onderdeel van inductieperiode worden opgenomen.		Schoolcoordinator en werkplekbegeleiders, de Teamleider brug-en 2

7. Ontwikkel- en onderzoeksvragen

Actiepunt	Tijdpad	Betrokkene(n)
n.a.v. vr.1: Bij het onderzoek naar "de taak" (zie de reactie op effectiviteit/doelmatigheid) wordt ook de organisatie eromheen meegenomen. Met het labelen van daltonuren hebben we al positieve ervaringen opgedaan. Het verder uitbreiden en structureren ervan vinden wij een nuttige aanbeveling. De flexibiliteit en tegelijkertijd ook het handhaven van afspraken bij de invulling van de daltonuren kunnen hand in hand gaan als hierover het juiste gesprek wordt gevoerd.	In het nieuwe schoolplan (komende 4 jaar)	daltoncommissie
n.a.v. vr.2: <i>"Bied de groep ruimte en autonomie binnen de gestelde kaders en zorg voor een goede afstemming met de schoolleiding."</i> Bij het opzetten van een nieuw gremium, in onze actiepunten gemakshalve daltoncommissie genoemd, gaan we met betrokkenen in gesprek over de rol van de SL. De opdracht en kaders moeten helder zijn. We gaan hierbij de daltonscholing een prominente rol bij de ontwikkeling vanuit deze groep geven.	Permanent vanaf komend schooljaar.	SL, daltoncommissie

Ondertekening school en visitatievoorzitter voor gezien

Naam	Functie	Handtekening	Datum
	Leidinggevende onderwijs		23-6-2025
	Leidinggevende opvang (indien van toepassing)		
	Visitatievoorzitter		

Voor de verdere procedure: zie handleiding '[Daltonschool worden en blijven](#)'.